

№ 115 (7500) ♦ 1993 жыл. Балапан айы 28 күн. Олутурунуу ♦ Сыймат 25 салкубай

лактар 1000 метртэ сууруулэригар дистанциятын 3 мүн. 19,4 сөк. кэлэн Вая Пестерев (Дирин) бастыыр, иккиннэн Стела Кузьмин (Чурагин) үсүнүнэн. В л а д л и к Кузьмин (Алма) тахсаллар. Улахан кырыялтар 1000 метртэ күрүс баддаһыштарыгар Чаныр орто оскуолатынан Саха Егорова 3 мүн. 34,3 сөк. илээн кыабылыстаадынан буолла, таңыттан 1,6 сөк.

(Бүтүүтүн 4 стр. көр).

Сэлиэнньэлэритин, бөһүөлэктэритин тупсарыаҥы

Өрө тардынарга сөп буолла

Мин 1919 сылтан, саҥа таҥара дьэтигэр «анымы-бын» этиэхпиттэн ыла, бу күнгэ диэри Чурапчы сэлиэнньэтин уу уулунгаһынан иэрэйдээн кэллэбим. Манна үөрэммитим, ээһэ да олорон үлэлээн аастым.

Сылдыбыт оройуоннарым кииннэ, тыаларын бөһүөлэктэргэ ыраастара, сырдыктара, бэрээдэктэргэ киһини ымыырдыра. Олорго таһаарыахха, биһиги сэлиэнньэбит кирэ-хаҥа, бэрээдэгэ суоҕа, ыһылла-һа, хараҥата сонньутара...

Дьонуускайга кыстаан баран, бийыл тапталлаах Чурапчыбар кэлэн, кылгас кэмгэ олордум. Сарсыарда айы сэлиэнньэтин баһыттан атаар диэри кэриҥи көрдүм-инитим. Тэрилтэлэр, кварталлар, биригдэһэн ыаллар ыраа-тырбыттарын үрө көрдүм.

Туохтан манньк хамнаа-тахтарай дин санаан, айылҥа харыстабылын оройуоннааҕы комитетын инспектора Н. М. Макарова кини туһулаастым. Онуоха кини оройуон дьа-һалтатын уураабынан муус устар 1 күнүттэн бэс ыйын 1 күнүгэр диэри оройуон-га санитарнай-экологичес-кай икки ый биллэриллэ-битэ диэтэ. Штаб началь-нигынан дьаһалта баһы-лытын Чурапчы сэлиэн-ньэтин боннуростары-гар солбуулааччы Сар-гыдаев А. Р., чилиэннэри-нан Монастырев В. М. — айылҥа харыстабылын ко-митетын председателэ, Казанов А. Е. — санэпид-надзор киһини кылаабы-най ыраа, Степанов В. Г. — лесхоз начальнига, Павлов М. Н. — сир ко-митетын председателэ, По-люев М. М. — ветстанция начальнига аанамыттар.

Бары да үлэниэххэ айы-лаах дьон сүүмэрдэммит-тэр. Штаб начальнига бы-лаан, программа оноро-охсон, бигэрэттэри, уу-раагы толорооччулар аа-дырдыстарыгар тиэрдибит, чилиэннэриг үлэбэ ту-руорбут.

Н. М. Макаров штаб үлэтин, ити икки ый тү-мүктэрин сийилин били-һиннэрдэ. Онно көстөрү-нөн, үгүс өрүттээх үлэ ытыллыбыт эбит.

Ырааһыдымыа сэлиэн-ньэ тэрилтэлэрин сала-һааччылары балай да ыл-сыбыттар. Уолсай дьы-лэргэ олорооччулар өрө-тардыммыттар. Оттон ыал-лар тэлгэлэлэрэ кэрэ кө-сүүламмит, сорохтор кэрэ-күөбүгүн чэлгийбит.

Чопчу ылаахха, «Айыл-лаан» Культура дьэтигэр таһынааҕы квартал ыһыл-лан-тоһуллан, бөдүннэ-бү-рүлэн олобуутун көрбү-пүт эбээт. Манна атын сирдэртэн тийэ дьон бөбө-тобуруһун сылдьалларын билэбит, онно ымыттан да-көрбөт курдуктара. Квар-тал билигин бунаҕык атын,

Чурапчы сэлиэнньэтин кестүүтүн тупсарыаҥы ытыллыбыт икки санитарнай-экологическай ый үтүө саҥалаһынарга саларыах тустаах.

сэргэх көрүгүмүт.

Сэлиэнньэбэ мас сар-дуута көхтөөхтүк саҥа-нан эрэрэ үөрдэр. Сорох ыаллар дьыаларын таһа-тар олордубут мастара эбэрэ-чэлгийэн ыраас салгыны ыһа тураллара үчүгэин эриэхсит. Аны сибиигин үүнэрэллэрэ — биһир кэрэ.

Салайлааччыттан үтүс тутулуктааҕа өйдөнүлэр. Дьыа-уот, коммунистнай хаһаайыстыба холбоһуун начальнига И. С. Арте-мьев стадион көрүүтэ-ха-райыта сүктэриллибитин ымытыта, онно харыс-лааһыны олохтообута. Бу-дэ, бэрт! Үчүгэин ээрэ-ни, кэскиллээҕи олоробут, сотору буолаат адыгтан-кээбэтэн, үлүгүртэн, бө-бүрдэн иһэр адыһахтаах-пыт. Мантан иһнэ ити бөбүдээх атын оройуонга-да суох үтүө стадио-мут, онтон да атын тутуулар-быт чөлөрүгүн, сайда-тупса турдаллар ханна-к диэн баралаахпыт.

Иннокентий Семенович атын дьуһунаах суолу — салайар коллективин күү-һүнүн баанньык кэминнэ-би үрүбэ уутун атын сир-гэ оборторон куурдар уонна маһын ыраастаан күөх хонуу өнтөрү бы-лааннааҕа эмэ кэрэхсэ-тэр. Таас оскуола дьыта-тутуллубутунан сибээстэн аны бу үрүбүгүн урукку курдук күөлгэ үү кирибэт. Онон ити күөлүгүн биһирэххэ эр сөп.

Интернат-оскуола күөл-саамай кестүүтүгү эһи-гэр турар. Бир өрө — мааны хатын чаран. Ос-куола директоры М. Д. Гуляев тутуу ыһтан иһэр былааннаах. Ыраа-һыдымыа, бэрээдэгинэр-гэ туруммут. Он эрэрн-территориятыгар баар эргэ-объектары сыһаа-суох гынан иһэр буоллар дин санаатым. Ыалды-тубоһунна эрэмтэ-кэрэ-күөбүт тутуулар ситэ-риллибэҥкэ, саргы-сатаҕай туралларын хомоҕо көрө-бүт. Бу төхтөр бөһүөлгэ-сигалык, сахалык кэрэ-гэллэрдээх кэрэ кестүү-лээх, туспа сэрбэлээх буоларыгар баҕарыах атын. Атын сирдэртэн үгүс ыалдыттар сымдар-сирдэра буоларынан да-рыны. Кини сир хабар ха-тын тыа ыһах өргүн кэр-дэн уруу-халлаабытара харааһынарар. Бу дьик-и олорооччулар чараннарын харах хараҕынын харыс-тыахтаахтар.

Мурун Тыммыһа 700-кэ киһи түмсэн олорон туспа бөһүөлгө буола-оҕуста. Манна ырааһы-дымыа, бэрээдэгиннэ-и-лэһытытара кестөр. Бо-

һуөлүк өссө улаатыа. Ос-куола, маһаһын туту-лааллара былааннамыт. Маһаһынна кинтэн ба-лэм дьыа бэриллибитин иһарын тута охсорго ор-дук нэһилиэнньэ дьулуһар.

Сэлиэнньэ арҕаа өртү-гэр Сэтэстэл Тумулуи аһара дайбаан саҥа дьы-лээх ыал үксэтэ. Сайын аайы оройуон пионердара түмсэн, балаанка тардан, хонун хонун, күн өрөөн күрэхтэһэн, оонньоон-кө-рүлэн аастыт миэстэлэрэ ыаллар уһаабылара буо-лан сирэ-уота, маһа-ото атын көрүгүмүт. Ону салгыны дьүдүтүмнэххэ баар ээ. Речная уулусса-га киниэн истаххына хал-лааһына харыстаах сонос-түтүкэн харыһа турарыгар хараһыт хатаныа. Бу оро-йуон бастаан шоферда-рыттан биридэстэрэ Ва-сильев Кузьмин дьэтигэр таһа суолан биэрде. Ха-рийаны киһи көргөнэ Ульяна Дмитриевна оло-рдон, биһирдээн үүнэр-бит. Оттон салгы баран, хатын тэттиг мастар си-дигиллэбит палисадни-таах уһааҕа хаһаайыны-гар С. С. Романовка не-тон түйөһүн. Үөлэниэһим үгүс кэпсээннэх, архив-най матырыбааллардаах буолан биэрде. Чочу кур-дук тупсаҕайдык тутул-лубут, өбүгэлэрин үгэстэ-рин кыһын олорон ба-лааһынаах эбит. Үрөх бу эһэриг тыатын үлү кэр-дэн, соһоон, бэйэтэ туспа үгүс ыал олорон квартала үксэтэбит. Манна айылҥа үүнэрбит маһыттан хаал-ларан баран, көрбөҥкө-хараһына киһиэрэ-хан-наран эрэллэриттэн хомо-боһон.

Чурапчы орто оскуола-та турар төмтүгүт ос-куола коллектива, бири-дигиллэн ыаллар даһаны чэлгийэ олорон көбөрдү-лэрэ маһыттар. Дьон үгүс-түк кэлэр-барар, тиэстэр, билигин райсовет, балы-һа төмтүгүгүгү дьон су-рахтин сатыыр миэстэлэр-бинигэр — биһир күөбэ суох эмэ ханна хобдох хар-тыына.

Чааһынай дьылаахтар, туһунан олбуордаахтар, төһө да мөлүх усулуобу-һа олордолор, ырааста-на сатыыр буолан эрэл-лэр. Оттон бары өртүнэн хааччылаһылаах дьэндэ-бит мэндэмэниэх дьы-лэргэ олорооччулар квар-талларыгар күөрэ-лангы-сыттар мастар, араас хаар-бах тутуулар хараллыбат-тар.

Быһата, оройуонмут юппиһэр билигин да ситэ-хотэ ыраастана, бэрээдэ-

тэнэ илэк үгүс. Онно-ман-на өрөһөлөнөн, ыһыллан-сытар бөһү-саҕы, хаалбыт-тиһирдэри, техника дьы-дьямаларын көрүөххэ сөп. Оттон тыа сирин бөһүөлэ-ктэригэр ырааһыдымыа үлэ-тэ кыаллыбаҥа турарын ээ да барылыбат.

Санаабын түмүктээн, манньк этилэрдэхпин.

Урут Чурапчы тоҕус-төмтүгүгү күөбүгүн чэлгий-бит ойуурдарынан, сир-симэһинэн силигиллэн олус-кэрэтик кестөрө. Ону үө-рөх, сайдыы, техника үйэ-тигэр чөлүгэр түһэрэр-толору кыах баар. Баста-тан туран, киһи айы-суолуттан сэлиэнньэ-киһир аартык иһи өр-түнэн икки эрээтинэн сэ-лэһин мас олордон кенө-аллеяны үөскэтнэххэ. Бу-буолуо ээ Чурапчы кал-бит киһини үөрэ көрсүүтэ. Оттон орто оскуола, рай-совет турар төмтүгүгүгү-гар, райпо территорияты-гар, бу дьикн тэрилтэлэр, ыаллар бийыл күһүн уон-на аны саас мас олордүү-тунаан дьырыктанан, күөх-ортотугар турар оройуон-киһиэ дэтэр кэскиллээх-үтүө дьылааҕа ымыһыны-саҕаһылылара эрэйиллэр. Ону сыллата салҕаан, кэ-иэтэн, атын тэрилтэлэр, саҥа бөһүөлэктэр, ыал-лар утумнаахтык мас оло-рдон барыахтаахтар. Хал-пыт маһы суох гынан иһиэххэ, манньк мас до-руобуһаа буортулааһын-этэллэр. Мас ыраас сал-гыны иһарын, күһүбүн сал-гыны иһариннэрин ким-барыта үчүгэйдик билэр. Онон тэрилтэ, ыал барыта тэлгэлэлэригэр үүнэрн-иастаах буолалларын эбэ-һиннэһиэххэ. Ол салгы-мытын чөбүдигирдэр иһи-турунуубут биһир кестүүтэ-буолуоҕа.

Уулуссалары баһараан-на батыллыбат, быһы-бүрүмүт гына тупсаран-огоруохха. Төмтүгүн, гра-нидаан, ханаабылаан, Тротуардары, олбуордары, палисадниктары, квартал-ларга оҕолор сонньуур, эрчиллэр, улахан дьон-сынньанар площадкала-рын огоруу — атын сөрүк. Уулуссалар ааттарын са-кардыыга, уларытыыга туспа кэпсэтин тахсара-эрэйиллэр.

Тутууларга националь-най кестүүнү биэрэргэ эле-мен-нэри киллэрэргэ кыһа-ныахха. Тупсаран он-орууга райсовет, сельсовет-депутаттара бэйэлэрин-укуруктарыгар хардары-та көбүтүнэн үлэни тэри-һэллэрэ күүтүллэр.

Сэлиэнньэбитин, бөһү-өлэктэритин тупсарыаҥа-ырааһыдымыа салайа-аччылар күүрээниэхтик ыл-салларыгар, онуоха ха-ҕамал, оройуон олохтоо-до көхтөөхтүк кытталларыгар баһарабын.

Николай СОЛОВЬЕВ, сирин уонна үлэ ве-те-рана, оройуон бөһү-өл-лөх гражданина.

АХШ. Хотугу Вьетнам үрдүк содолоох генерала толорбут аһара кистэлэннэх докумуона Хотугу Вьетнам бэйэтэ аҕыйах сүүс американскай байыан-най биллэһини хаһаан сытырабын дьон официал-найдык биллэр кэмингэр 1205 американскай би-лэһини хаһаан сытырабытын туһулуур. И.и доку-муон куопуһатын Гарвард университетин чинчи-йэччигэ С. Моррис Москва архитартыттан биһирдэ-тэригэр үлэһин сылдьан булбута, дьон биллэрэр БА.

Снимокка: Нью-Йорк Кеннеди аэропордугар Рос-ситтан төһөн баран С. Моррис докумуону көрдө-рөр.

БА — РИТА — ССТА фотота.

Национальной оскуола концепцията (бастыҥ опыт)

ДЕТСАДТАН САҔАЛААН

Төрөөбүт норуонпут ты-лын-өһүн, фольклорун, үгэстэрин үөрэттиһин, өбү-гэлэриг дьыуурдарыгар кырачааннары уһууууу Арыылаахтаагы оҕо тэ-ригэтэ өссө 7 сыллааҕы-та саҕалаабыта. Ол иһи-нэ элбэх бэлэмнэһин үлэ-ытыллыбыта: кырдыаба-сартан сирэ-туому толо-рууу, норуот үгэстэрин ыйыталаһан биллэһит, аналлаах литературалары-хаһыспыһыт. Детсаппы-тыгар студия аспыһыт.

Кырачааннар туоһу ти-гэргэ, чороону, кыһыаны ойуулуурга-дьарҕаһырга, о.д.а. үөрэммиттэрэ. Иһи-лэрин күүһэ төһө да кыра-буоллар, үөрэнэн-үөрэнэн кыраһый ыһаһыларын, тууһастары о.д.а. тигэр-буолбуттара, иһиһкэ ойуу-дьарҕаа түһэрэ олорон-биһир эмэ сыһаа хамса-кыһын онорон кэбистэх-тэрини, бэркэ хомойоллор, ол курдук кыһанан, ым-сыһаран-баһаран туран-уһаһыллалар. Маны биһиги-оҕону күһүбүн буолбаҥа, киһиэхэ үлэһингэ дьу-лууру үөскэтэр усулуобу-һаны тэрийэн ситистибит. Оҕо үлэһин олорон көҕү-лэһыт-туойар, кэпсэтэр. Бу олорон киһи уһанар, иһтанэр дьыууру эрэ-баһылааһат, элбэх саҕаны-билэр, үлэһит дьыуууу-ну ылар.

Бу үлэһитин сыалдыыр-сөрүтүүр туһуттан «Урай-уу» дьон программа су-руйуллут. Ол республика атын да оройуоннарын-инитэччилэрин сэһэртэ, «Эркэһин» программаны-салалтаа ылыһыт уонна-уол уонна кыһа уратыла-рын учуоттаан иһтэргэ-хайыһаһын биэрэр. «Эр-бөрдэ эрбэх уол» уонна «Татыһык кыһа» дьон-программалары суруйду.

Оҕолорбут нэрэни кэ-рахсин, онтон дьыуһаа үө-рэнэллэригэр баһабыт ула-хан. Ол иһи субу сотору-тааһыта Арыылаах алаас-туһатынааҕы кэрэ айылҥа-ба сырытыннардыбыт, оҕолор онно сылдьан ыл-лаатылар-туойдулар, мас-ыһахтары онордулар, ша-тулкаларга, чороонорго, кыһыаларга дьэрэһэн-ойуулары түһэрдилэр. Ох, чааһар саа онгостон уо-латтар үөрүүлэрэ улаатта, кыргыттар оҕуруо тиһи-лэр, ыһаас, төмтүгүгү ти-тилер. Ол быһыгар ин-тэһиччилэр А. П. Барах-санова үөрэһит сахалык-оонньууларын оонньооту-лар.

Кыра оҕо барыны-бары түргэһик ыһынар, ону-үчүгэһ. Үтүө дьикн сала-һааһа наада. Онуоха на-циональнай оскуола кон-цепциятынан салайтаран-саха оҕотун сахалык ин-тэргэ хайыһаһаһыһыт-барыбытын үөрдэр, үлэһи-кыһаһыттар.

Анна ПОВА, интэһиччи.

(Окончание. Начало см. в № 113—114).

КРЕСТЬЯНСКОЕ (фермерское) хозяйство как самостоятельное юридическое лицо вступает в расчетные отношения с налоговыми органами, финансовыми компаниями, учреждениями банков, другими предприятиями, организациями и гражданами. Оно имеет свой расчетный счет, используемый и для хранения свободных денежных средств. При открытии расчетного счета крестьянское (фермерское) хозяйство представляет учреждение банка: заявление на открытие счета; карточку с образцами своей подписи, подлинность которой должна быть засвидетельствована нотариально; копию документа на право пользования землей. На подлинном документе бухгалтер банка делает отметку об открытии расчетного счета.

По остаткам средств на расчетных счетах начисляются проценты в установленном размере. Начисление процентов осуществляется ежеквартально, и сумма их зачисляется на расчетный счет хозяйства и в его доходы. Списание средств с расчетного счета производится только по письменному указанию владельца счета или решению суда.

Фермерское хозяйство ведет расчеты: с гражданами наличными деньгами, переводами через предприятия связи; предприятиями розничной торговли как наличными деньгами, так и в безналичном порядке, с другими предприятиями, организациями, фермерами и кооперативами. Периодически в течение месяца обслуживающие учреждения банка выдают владельцу счета выписку из его расчетного счета, в которой указываются остатки средств на счете, их поступление и списание по каждому расчетному документу отдельно.

Для учета и контроля за наличием и движением денежных средств непосредственно в хозяйстве крестьянина и на его банковском счете используется книга учета денежных средств и расчетов (форма № 5-КФХ). Каждый случай поступления или расходования денежных средств на основании документов записывается соответственно в приход или расход счета кассы или расчетного счета. Наличные деньги с расчетного счета в банке глава крестьянского хозяйства получает по чеку. На выдачу чековой книжки из банка для получения наличных денег заполняется заявление.

Сумма полученных наличных денежных средств со счета в банке записывается по счету «Расчетный счет» как расход и одновременно отражается по счету «Касса». Поступление денежных средств в кассу или на расчетный счет и расходование должно сопровождаться записями в книге учета доходов и расходов, а также в расчетах с покупателями и поставщиками для определения наличия (остатка) денег на расчетном счете или в кассе. Необходимо к остаткам на начало месяца прибавить поступления средств за месяц или иной период и вычесть списание денег с расчетного счета или кассы. При этом остаток на расчетном счете по данным учета должен быть равен сумме, указанной в выписке банка на последнюю дату месяца.

Контроль за состоянием расчетов с отдельными покупателями, поставщиками и другими контрагентами можно осуществлять непосредственно по имеющимся документам. Однако, при значительных расчетах с предприятиями, организациями и отдельными лицами целесообразнее вести по ним лицевые счета, используя для этих целей книгу учета денежных средств и расчетов. Для каждого партнера по расчетам следует вести отдельную страницу или несколько страниц.

Если покупатель получил продукцию, то сумма долга вносится в графу «Задолженность». При погашении долга партнером запись производится в графе «Погашение». Если же, наоборот, хозяйство задолжало снабженческой организации, то долг записывается в графу «Задолженность», а погашение его хозяйством в графу «Погашение». Все поступления и списания денежных средств, расчеты с покупателями и поставщиками по взаимосвязи с доходами и расходами должны быть записаны в соответствующих книгах. Поступление выручки за реализованную продукцию (работы и услуги) записывается в книгу учета денежных средств и расчетов как поступление средств на расчетный счет и уменьшение причитающегося долга по лицевому счету соответствующего покупателя.

При отправке продукции заготовительным организациям и другим покупателям за последние в книжке учета денежных средств и расчетов записывается долг графе «Задолженность» и одновременно отражается выручка в книге учета доходов и расходов в графе «Доходы», а выбытие продукции показывается в книге учета продукции и материалов.

ДЕНЬГИ, как говорится, любят счет. Поэтому надо строго учитывать все денежные операции в хозяйстве. Поступление выручки от реализации продукции на рынке и сданной на расчетный

счет записывается в книгу учета доходов и расходов и в книгу учета денежных средств и расчетов. А в книге учета продукции и материалов отражается выбытие сельскохозяйственной или других товаров, выбытие сельскохозяйственной или других товарно-материальных ценностей.

Выручку от продажи основных средств записывают в книгу учета денежных средств и расчетов как поступление денег на расчетный счет и как уменьшение долга покупателя после передачи объекта. В книгу учета имущества следует показать выбытие основных средств с одновременной записью задолженности покупателя в книгу учета денежных средств и расчетов. Поступление средств от реали-

зации услуг на сторону записывается в книгу учета денежных средств и расчетов как уменьшение причитающегося долга. Доходы в виде начисленных банком процентов от акций и прочих поступлений также отражают в книге учета денежных средств и расчетов (поступление на расчетный счет).

БУХГАЛТЕРСКАЯ АЗБУКА ФЕРМЕРА

Средства, полученные от реализации продукции и услуг частным лицам за наличный расчет, записываются в книгу учета доходов и расходов, книгу учета денежных средств и расчетов (поступление в кассу), а также отражается выбытие продукции других материальных ценностей в книгу учета продукции и материалов.

Перечисление сумм снабженческим, агросервисным, строительным, электротехническим, водоснабжающим и другим предприятиям и организациям за приобретенные ценности и полученные услуги следует отразить в книге учета денежных средств и расчетов (уменьшение денежных средств на расчетном счете и задолженности), а также сверить поступление основных средств в книгу учета имущества и товарно-материальных ценностей — в книгу учета продукции и материалов.

Если расчеты с покупателями, поставщиками и другими контрагентами контролируются оперативным путем непосредственно по документам, подобраным в отдельные папки (покупатели, поставщики), то всякое поступление или списание денежных средств по расчетному счету или кассе одновременно записывается соответственно в состав доходов или расходов хозяйства.

Кредитование крестьянских (фермерских) хозяйств осуществляется на основании кредитного договора с учреждением банка или под залог. В каждом отдельном случае глава хозяйства представляет в банк заявление по установленной форме на получение ссуды. Выдаваемые кредиты оформляются на конкретный срок обязательствами-поручениями. Погашение ссуд при наступлении срока платежа производится путем списания средств с расчетного счета на основании обязательства-поручения заемщика. Досрочное погашение хозяйства кредит осуществляется платежами поручениями, перечислениями со счетов по вкладам, переводами через предприятия связи или наличными деньгами. Кредиты фермерам на оплату приобретаемых товарно-материальных ценностей и оказанных им услуг выдаются в безналичном порядке при расчетах с предприятиями и организациями и наличными деньгами — при расчетах с гражданами.

Полученный кредит записывают в книгу учета денежных средств и расчетов в графу «Задолженность» и одновременно отражением поступления средств на расчетный счет или перечисления поставщику и погашение задолженности в этой же книге. В то же время по книге учета имущества и книге учета продукции и материалов следует проверить фактическое получение оплаченных ценностей.

Погашение кредита записывается в книгу учета денежных средств и расчетов в графу «Погашение» (уменьшение кредита) и одновременно показывается расход денежных средств на расчетном счете, что находит отражение также и в выписке банка по расчетному счету. Уплата процентов, как и погашение кредита, относится на уменьшение задолженности банку с одновременным списанием денежных средств с расчетного счета. Если ссуда в банке получена наличными деньгами, то следует отразить ее поступление в хозяйство по кассе в книге учета денежных средств и расчетов с увеличением задолженности банку.

ИСТОЧНИКАМИ доходов фермерских хозяйств являются поступления денежной выручки от реали-

зации продукции, выполнения работ, оказания услуг, а также доходы на взносный пай, на приобретенные акции и другие ценные бумаги, проценты в банке, страховые возмещения, выручка от продажи основных средств. В состав расходов, связанных с производством и реализацией продукции (работ и услуг), включаются стоимость приобретенных нефтепродуктов, удобрений, запасных частей, сырья и других материалов, услуги других хозяйств, агросервисных и прочих предприятий и организаций.

К затратам фермеров относятся также амортизационные отчисления на полное восстановление (износ) основных средств, расходы по всем видам ремонта имущества, уплаченные налоги, оплата труда членов хозяйства и наемных работников, отчисления на социальное обеспечение и обязательное медицинское страхование, платежи по добровольному страхованию имущества и взносы в пенсионный и другие фонды. В расходы крестьянского хозяйства включаются платежи по паям и ценным бумагам, убытки от безнадежных долгов и другие затраты. Все поступившие в хозяйство со стороны в течение года товарно-материальные ценности, молодые животные для выращивания и откорма, малоценные и быстроизнашивающиеся предметы, спецоденгу и спецобувь полностью относят на уменьшение доходов после фактической их оплаты. В расходы включается и ряд других затрат крестьянского хозяйства.

Начиная хозяйственный год, целесообразно предварительно рассчитать предстоящие доходы и расходы, что позволит более реально определить собственную платежеспособность и потребность в заемных средствах в отдельные периоды. Это следует оформлять в виде сметы доходов и расходов с разбивкой по кварталам.

Все суммы выручки хозяйства и затраты, связанные с производством, переработкой, реализацией продукции (работ и услуг), учитывают в книге учета доходов и расходов (форма 5-КФХ). Записи в ней делают по каждому приходному и расходному документу отдельной строкой по мере их оформления или поступления.

Отпуска (отпуск) сельскохозяйственной и иной продукции оформляется товарно-транспортной накладной или другим документом. Стоимость этой продукции по ценам договоренности записывается в доход хозяйства по книге учета доходов и расходов. Одновременно задолженность покупателя отразить в книге учета денежных средств и расчетов. При последующей оплате покупателем продукции сумма выручки зачисляется на расчетный счет хозяйства с одновременным уменьшением задолженности покупателя. При реализации продукции, выполнении работ и услуг за наличный расчет полученный доход записывается в книгу учета доходов и расходов и одновременно поступление денег в кассу отражается в книге учета денежных средств и расчетов. Если при этом ведется учет движения соответствующих видов продукции и материалов в натуральном выражении, то необходимо в книге учета продукции и материалов показать их выбытие (расход).

Стоимость поступивших в хозяйство ценностей, выполненных работ и услуг сторонними организациями на основании товарно-транспортных накладных счетов-фактур и других документов записывается по книге учета доходов и расходов. Одновременно эта же сумма отражается как задолженность конкретному поставщику в книге учета денежных средств и расчетов. После оплаты полученных ценностей, работ и услуг уменьшается наличие средств на расчетном счете или в кассе хозяйства и задолженность поставщику по книге учета денежных средств и расчетов (по соответствующим счетам). Наряду с записями о затратах по приобретенным ценностям их поступление надо показать в книге учета продукции и материалов, если она ведется.

Осуществляя таким образом учет доходов и расходов, можно по данным книги без дополнительных выборов исчислить их общую сумму за каждый месяц нарастающим итогом с начала года. В конце года определяется финансовый результат хозяйственной деятельности, для чего необходимо сопоставить суммы доходов и расходов. На основании исчисленного дохода рассчитывается сумма платежей в бюджет (налог).

Из оставшейся суммы выделяется часть средств в пассивные взносы членов хозяйства или в резервный фонд. Часть прибыли может быть направлена на оплату труда членов хозяйства сверх авансовых выплат в течение года, отраженных в расходах. В случае убытка его можно покрыть за счет имеющегося резервного остатка дохода, уменьшения пассивных долей членов хозяйства или возместить за счет доходов следующего года.

Ф. ВАСЬКИН,
зав. кафедрой бухучета и финансов ВСХИЗО.
Т. ЗАНДРИКОВА,
зав. кафедрой бухучета Рязанского СХИ.

Эбэрдэлибит!

Күндү быраалпын, арабын, эбэбитин. Диринг сэлээннэтин олохтообун МОНАСТЫРЕВ Дмитрий Ириловична 65 саасын туолар үөрүүлэх күнгүнүн истинг сүрөхтөн эбэрдэлибит!

Кыдымгытаарыпта бэриммэксэ доруобай буоларгар, мэддэн биһигини кытта үөрэ-көтө, сэнэнэрин көрө-истэ өссө уһун сылларга сүбө-ама буола сымдыартар бадаробит.

Балтын Дария, кыһыны, уолаттары, кийинтэрин, сэнэнэрин.

х х х

Биргэ үлэлиир табаарыспыт НИКОЛАЕВ Асколон Николаевич, 50 саасын туолбут үөрүүлэх күнгүнүн истинг-истингик эбэрдэлибит. Бадабыт ыстаал курдук доруобуйанна, үлөдөр куруук үөрэ-көтө сымдыан сүбө-ама буоларгар.

РЭС коллектива.

х х х

Күндү кэргэним, арабыт, эбэбит, күтүөлүгүт, аймахыт ДЯЧКОВСКАЯ Дмитрий Иванович — Лэтиэн, 75 саасын туолбут күнүн истинг-истингик эбэрдэлибит. Бадабыт күндү кийибитигэр чэгинчэбдик доруобуйанна. Өссө да биһигини ойгунан-саламаттан өрүү сүбэлиин-амалымы сырыт, биһиги үөрүүбүтүн үрдэтэ өссө уһунуук олох.

Кэргэнит, оҕолорун, сэнэнэрин, күтүөттэрин, кийинтэрин, аймахтарын: Архиповтар, Ушинцайдар, Коржениннар, Пестеревтар, Поповтар, Хоулановтар.

(Бүтүүтэ, Иинни 1 стр. көр).

хаалап Аниела Попова (Болтоно) иинни, Саргы Львова (интернат-оскуола) үһүс тахсаллар. Эппинтэ-тээх күрэхтэни улахан уолаттар 2000 метргэ сүүрүүлэригэр буолла. Манна оскуола ахсыттан бары бэртэр сүүмэрдэни иппидилэр. «Балдыааччылар» Чурапчы орто уонна интернат-оскуола уолаттарын бастыахтара дини эрэдээх турбуттара. Ол бөлүһүгэр чакырдар итинэн болтонготор соһутоохтарын спорттобөр эрэнэччилэр эмээ биллэлэ.

Старт бэриллэр. Бастаан бары кэрнэтэ бөлөхтөн сытдылар. Онтон сыйыа бэрдэ бөлүһүн иинни-үстүү буолан ойуччу иинни түһүтэлээн бараллар. Биргэ-кэргэн интернат-оскуолаттан Коля Захаров утарсааччыларын араарынан бырабан урут тахсар. Ини биргэмтэ — 6 мүн. 21,2 сек. Кыһымылаахтан 7,5 сек. хаалап Кенна Николаев (Амма) ииннигэн, оттон үсүһүнэн 6 мүн. 50,8 сек. интернат-оскуолаттан Коля

БЭЛЭМНЭЭХТЭР КЫАЙДЫЛАР

Габышев тахсаллар. Көрөөччүлөр салгыны утумнаахтың арчаланнахтарына, даярыттаннахтарына үчүтэй спортсменнар тахсар уолаттар бааларыттан улаханнн астынылар.

Күрэхтэни бастаах күнүн түмүгүнэн кроска болтонготор бастыахтар, иинни чакырдар, үсүһү интернат-оскуола ылааллар. Ол кэиниттан Хатыла, Амма, Чурапчы, Диринг, Алабэр орто оскуолаарын үөрэнэччилэр тахсаллар.

Быйыл күһүгү кроска уонна «Сага олох» хаһыат бэринигэр күрэхтэнилэр. «Добродоһуу» алааһыгар ытылынылар. Кыһымылаах чугааһан иһэринэн күндүлэ даданн тымны, күһүгүнү кураас тыал үрэр, ардыгар тымны ардаһан иһэрин да ылар. Ону ол дияккэ күрэхтэнилэри кылаабынай судууа Г. Ф. Нохтунскай сулбу-халбы ытталыр, хамаан-гынан баран ити тыгаа-

спортсменнарын түргэнник илээрингэ-табаарылыга сүүрүн болдонготорун уурбуттара күрэхтэни тэрээтинин тупсарыыга баалакка сабыдыаллаата.

«Сага олох» хаһыат бэринигэр эстафета күрэхтэни иккис күнүгэр ытталына. Хамаандалар 10 этабынан уонсыйа 4 км 700 м сиргэ сүүрдүлэр. Спортсменнар этаптарынан миэстэлэрин сулбу-халбы булаттымы өхсөллөр. Ол кэиниттан судуубалар мотодиклынан кэрийэн бэрэ-бизирэхтэн кэлэлэрин катта гута старт бэриллэр. Бастаан этапна 1000 метргэ сүүрдүлэр. Онтон эстафетаны Чурапчы, интернат-оскуола хамаандалара баһылыылар көһүлүлэр. Ити курдук этаптан этап солбуллар. Аны кинилэргэ Чакыр уонна Болтоно оскуолаара сыстыахтар, иини-кэини түсүһүү тыгааһынаннар. Хамаандара бастыахтын көрөөччүлөр быһаарбат балаһыаньалара үөскүүр. Ол

ыны 700 м дистанцияга барбит уолаттар арнаа дьаһдардаллар. Эстафета дистанцияларын 4 мүн. 39 сек. түмүтээн Чурапчы орто оскуолатын бастаах хамаандата бистини уруу-таан тахсар, кинилэртөн 7 сек. хаалап интернат-оскуола спортсменнара тахсаллар. Оттон 4 мүн. 39 сек. көрдөһөн чакырдар үсүһүнэн түмүтүлүлэр, болтонготор көрдүһүнэн, дирингэр бэрингэн кэллэр.

Иккис күнүгэ күрэхтэни уолтай түмүгүнэн интернат-оскуола хамаандата кыһымылааһын буолар, иккис чакырдар, үсүһү болтонготор ытталлар. Кыһымылаах хамаандалар уонна кроска биридизэн бастаабыттар үөрэх оройуоннаабы управленистэн, «Сага олох» хаһыат редакциятын көбөрүлүс сымдыар кубектарынан, грамоталарынан на-бараадаланылар, бэлэх-төрүнөн бэлэктэнилэр.

С. АЛЕКСЕЕВ.

ЧУРАПЧЫ СЭЛЭННЭЭТИН ОЛОХТООХТОРУН ИСТИНЛЭРИГЭР

Балаган аймн 28 күнүттэн алтынны 5 күнүгэр диэри кыстына кинриэх иинни сэлээннэ территориятын ырааһырдыыга САНИТАРНАН НЭДНЭЛЭ биллэриллэр.

Бары тэрилтэлэр салаааччылаа, олохтоохтор, сэлээннэни ырааһырдыыга үлэни тэрээтиннэхтик ыктаргытыгар.

Чурапчы сэлээннэ-тин дьаһалтата.

ҮЛЭНЭН ХААЧЧЫНЫ КИИНЭ ҮНҮҮР

— Диринг орто оскуола-тыгар хореограф, музыкальнай салаааччы;

— оройуон киинигэр оҕо садыгар музыкальнай үлэ-ниг.

Үлэни хааччыыны киниэ.

АТЫЛЫБЫН

4 саастаах ынады иҥирэ тыһылаах оҕус пырэдэ-ри колескалаах моторист-га атастаһабын эбэтэр атыллыбын. Аадырыным: Мындабаайы бөһүөлөгэ, Кара Марис уул., 47, тел. 29-392.

АТАСТААБЫТ:

Төбөлөөдүгүн 5 ынах сүөһүнү сага Т-25 эбэтэр сага шасси тракторга. Сыл-гыга 23-262 телефону-нан билсэргитигэр.

Чурапчытаагы «Райагроснаб» АО үлэни-тэ КРИВОШАПКИН Владимир Николаевич соһуардык өлбүтүнэн диринг кутурданнырын биллэрэллэр:

— кэргэнит, оҕолоругар, төрөпүттэригэр «Райагроснаб» администрацията;

— кэргэнит, продавец Кривошапкин Степа-нида Павловнага райпотребсоюз бырабы-лыанньата, профкома;

— быраатыгар шофер Кривошапкин Данил Николаевичка ХДСУ коллектива;

— абатыгар Кривошапкин Николай Григо-рьевичка «Аргус» национальнай страховой компаниа Чурапчытаагы филиалын коллекти-ва;

— итэччи Николаева Ольга Павловнага «Каскад» оҕо садын коллектива;

— абатыгар Николай Григорьевичка, ийэти-гэр Парасковья Филипповнага, биргэ төрө-бүттэригэр, кэргэнит Степанида Павловнага Диринтэн Пудовтар, Мындабаайыттан Полов-тар, Чурапчыттан Дьячковскайдар.

Талтыыр кэргэним, арабыт, эбэбит, үлэ ве-терана, хоту көһөрүү кыттылааба.

МАКАРОВ Петр Васильевич ыраахан ыарымтан өлбүтүн, дирингик куру-тууан туран, бары доҕотторугар, табаарыста-рыгар, биргэ үлэлээбиттэригэр биллэрэбит. Кэргэнэ, оҕолоро, сэнэнэрэ.

Макаров Петр Васильевич өлбүтүнэн кэргэ-нигэр, оҕолоругар, сэнэнэригэр, чугас дьонугар диринг кутурданнырын тиэрдылэр.

— Кытаанахтан Поповтар, Макаровтар, Ды-кова, Оксенова, Сорокоумовтар, Хайахыттан Филипповтар, Дьонуускайтан, Чурапчыттан Кривошапкиннар, Посельскайдар, Хатылыттан М. Н. Велюбожская уонна кини оҕолоро, Сыл-антан Дружбановтар, Макаровтар;

— «Сага олох» хаһыат редакциятын уонна типография коллективтара;

— кэргэнит үлэ ветерана Макарова Роза-лиа Петровнага райпотребсоюз бырабыдыан-ньата, профкома;

— кыһыгар итэччи Абрамова Мария Пет-ровнага Чурапчытаагы «Чэпир» оҕо садын коллектива;

— уолугар Макаров Василий Петровичка «Ремтех» табаарыстыба коллектива.

Талтыыр ийэбит, эбэбит, хоту көһөрүллүү кыттылааба.

АНТИПИНА Марфа Дмитриевна эмисэ ылааһан өлбүтүн, дирингик курутууан туран, бары билэр дьонугар, табаарыстарыгар ийитиннэрэбит.

Кыргыттары, күтүөттэрэ, сэнэнэрэ.

Антипина Марфа Дмитриевна өлбүтүнэн диринг кутурданнырын тиэрдылэр:

— кыргыттарыгар, күтүөттэригэр Февронья, Руслан Ильиничка, Парасковья, Григорий Ен-графовтарга Чурапчыттан Ильиннар, Кирил-линнар;

— эмиз кинилэргэ ылааһа Савиннар, Бу-шувтар, Башневтар.

— эмиз кинилэргэ уонна сэнэнэригэр, ай-махтарыгар Говоровтар, Михеевтар, Барахса-новтар, Антипиннар, Павловтар, Неустроен-тар, Петровтар, Платоновтар;

— кыһыгар Чурапчы сэлээннэтин дьа-һалтатын кылаабынай бухгал-терыгар Ильина Февронья Семеновнага Чу-рапчы сэлээннэтин дьаһалтата, сэлээннэ дет-садтарын коллективтара;

— кыһыгар Февронья Семеновна, күтүөтү-гэр Руслан Егорович Ильиничкага биргэ үө-рэммит табаарыстара;

— кыһыгар учуутал Енграфова Парасковья Семеновнага Чурапчы орто оскуолатын үһүс сүһүбүн коллектива.

Күндү эдэһибит

НОБОВА Лидия Гаврильевна

уһун ыраахан ыарымтан өлбүтүн, дирингик курутууан туран, ийитиннэрэбит.

Бырааттара, кийинтэ, сэнэнэрэ.

Ноева Лидия Гаврильевна өлбүтүнэн диринг кутурданнырын тиэрдылэр.

— бырааттарыгар, кийинтэригэр М. Дьяч-ковскай, А. Корзина, Савиннар;

— балтыгар математик учууталыгар Ноева Акулина Афанасьевнага, кини дьаа көргөттө-рингэр Чурапчы орто оскуолатын коллектива, администрацията, профкома;

— күтүөттэригэр Ноев Николай Гавриль-евичка, эдэһидэригэр Ноева Акулина Афана-сьевнага Борисовтар.

Кыһыгы аймак Чурап-чы сэлээннэтигэр баар 2 хостох дьыны кэргэн-нилэргэ күүртэмнэһин. Тел. 21-505 (үлэ кэмигэр).

Талтыыр ийэбит, эбэ-бит, хос эбэбит, аймах-ныг колхознай тутуу ветерана, сэрин кыт-тылаабаагы оҕдообот.

ЕГОРОВА

Татьяна Ивановна уһун ыраахан ыарым-тан 93 сааһыгар сым-дыан өлбүтүн бары ай-махтарыгар, билэр дьо-нуугар, дирингик куру-тууан туран, ийитиннэ-рэбит.

Оҕолоро, кийинтэ-рэ, күтүөттэрэ, сэнэнэрэ, хос сэнэ-нэрэ, аймахтара.

ЕГОРОВА Татьяна Ивановна өлбүтүнэн ди-ринг кутурданнырын тиэрдылэр:

— ийитигэр Сиби-рякова Валентина Ива-новнага, уолугар Его-ров Гаврил Фомичка оройуоннаагы ветери-нарий станция коллек-тива;

— Гаврил Фомичка райпотребсоюз бырабы-лыанньата, профкома.

ХДСУ коллектива шофер Герасимов Васи-лий Дмитриевичка аҕа кылына

МАКСИМОВ

Афанасий Петрович өлбүтүнэн диринг кутур-данын тиэрдылэр.

Редактор а. т. С. Р. ДАНИЛОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Караа Мариса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отдела — 21-265, общий — 21-505.

Учредители (соучредители) газеты «Сага олох» — Редакция, Администрация района, Районный Совет народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3339.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массо-вой информации.

Чурапчинская районная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Саханолд-графиздат», с. Чурапчы, ул. Караа Мариса, 26 «а».